

Vergelijking ABP en BP Pensioenfonds: een legitimiteitstoets

Ik heb het ABP Jaarverslag 2025 vergeleken met het OFP BP Pensioenfonds Jaarverslag 2025, vooral op vertegenwoordiging, tegenspraak, transparantie en verantwoording.

De conclusie is duidelijk:

Het BP-jaarverslag laat vrijwel uitsluitend zien dat besluiten volgens de formele bestuursstructuur zijn genomen. Het laat nauwelijks zien namens wie, met welk mandaat en na welke inhoudelijke tegenspraak die besluiten tot stand kwamen. Juist dat is een sterk voorbeeld van wat ik “Legitocratie” noem.

Het ABP-verslag bewijst niet dat bij ABP alles democratisch of probleemloos verloopt. Maar het maakt vertegenwoordiging en verantwoording aanzienlijk beter zichtbaar.

De belangrijkste verschillen

Onderwerp	ABP Jaarverslag 2025	BP Pensioenfonds Jaarverslag 2025	Betekenis voor legitimiteit
Vertegenwoordiging gepensioneerden	Een afzonderlijk verantwoordingsorgaan van 48 leden, waaronder 13 gekozen vertegenwoordigers van	Geen verantwoordingsorgaan vermeld; alleen een Nederlands Landencomité met zeven namen	Bij BP is niet controleerbaar wie werkelijk namens gepensioneerden spreekt
Mandaat	Deelnemers en gepensioneerden kiezen hun VO-vertegenwoordigers; verkiezingsuitslagen zijn openbaar	Het verslag vermeldt niet hoe de leden van het Landencomité zijn benoemd, welke achterban zij vertegenwoordigen of welk mandaat zij hebben	De formele aanwezigheid van personen wordt gepresenteerd alsof daarmee vertegenwoordiging vaststaat
Bevoegdheden	Het VO adviseert vooraf en beoordeelt achteraf het handelen van het bestuur	Taken, bevoegdheden en adviezen van het Nederlandse Landencomité worden niet toegelicht	Onduidelijk of het BP-comité werkelijk invloed had of voornamelijk een formeel overlegorgaan was
Eigen oordeel	Het jaarverslag bevat een afzonderlijk verslag én oordeel van het VO, gevolgd door een reactie van het bestuur	Geen zelfstandig oordeel van het Nederlandse Landencomité, de DMC of gepensioneerden	Bij BP spreekt uitsluitend het bestuur; de gecontroleerde instantie bepaalt zelf het verhaal
Zichtbaarheid tegenspraak	Adviezen, aandachtspunten en beoordeling zijn afzonderlijk herkenbaar	Geen afwijkende standpunten, bezwaren, stemverhoudingen of voorwaarden vermeld	Afwegigheid van zichtbare kritiek kan ten onrechte de indruk van consensus wekken

Vergaderingen	ABP publiceert verslagen van VO-vergaderingen	BP noemt alleen de namen van de leden van het Landencomité	Bij BP ontbreekt een controleerbaar spoor van beraadslaging en beïnvloeding
Communicatie	Communicatie is een expliciet adviesonderwerp van het VO; deelnemersgerichtheid, dialoog en transparantie zijn herkenbare verslagthema's	De communicatie met Nederlandse deelnemers en gepensioneerden wordt nauwelijks inhoudelijk verantwoord	Informeren wordt bij BP impliciet gelijkgesteld aan betrekken
Ingrijpende transitie	Het ABP-VO heeft adviesrecht bij het voorgenomen invaarbesluit en beoordeelt de gevolgen voor verschillende groepen	De BP-buy-out wordt beschreven als een opeenvolging van bestuursbesluiten, contracten en goedkeuringen	De procedure en de transactie zijn zichtbaar; de deelnemer en diens invloed vrijwel niet

ABP publiceerde zijn verslag op 24 april 2026. Het bevat afzonderlijke onderdelen over stakeholderdialoog, goed bestuur en transparantie, het verslag van het verantwoordingsorgaan en het oordeel van dat orgaan.

Wat vooral opvalt in het BP-jaarverslag

1. De macht ligt zichtbaar bij de werkgever.

Op pagina 3 staat:

“De Algemene Vergadering bestaat enkel uit de bijdragende ondernemingen.”

De Algemene Vergadering, die belangrijke besluiten bekrachtigt, bestaat dus uitsluitend uit werkgevers. Ook de Raad van Bestuur bestaat volgens het verslag hoofdzakelijk uit BP-functionarissen. Daarmee hoeft juridisch nog niets onrechtmatig te zijn. Maar voor de maatschappelijke legitimiteit van een besluit over de pensioenen van duizenden werknemers en gepensioneerden is dit een wezenlijke constatering: degenen die de gevolgen dragen, zijn niet zichtbaar vertegenwoordigd in het hoogste besluitvormende orgaan.

2. Het Nederlandse Landencomité is slechts een namenlijst

Op pagina 12 worden zeven leden van het Nederlandse Landencomité genoemd. Het verslag vermeldt echter niet:

- wie deelnemer, gepensioneerde, werkgever of onafhankelijk lid is;
- wie hen heeft benoemd of gekozen;
- welke achterban zij vertegenwoordigen;
- welk mandaat zij hadden;
- welke informatie zij ontvingen;

- welke adviezen zij hebben uitgebracht;
- of zij verdeeld waren;
- of en hoe zij verantwoording hebben afgelegd.

Dat raakt rechtstreeks aan mijn kritiek op de gepensioneerden in de DMC. Zelfs wanneer BP zegt dat “vertegenwoordigers van gepensioneerden” hebben ingestemd, maakt het jaarverslag niet controleerbaar waarom zij als vertegenwoordigers mogen worden beschouwd.

Een functienaam of plaats aan tafel is nog geen democratisch of maatschappelijk mandaat.

3. Het verantwoordingsorgaan verdwijnt volledig uit beeld

Het meest opvallende verschil met ABP is niet dat het BP-verantwoordingsorgaan negatief wordt beschreven. Het wordt eenvoudigweg niet beschreven. Er staat niets over:

- de Vereniging van Oud werknemers en gepensioneerden van BP (VOBP);
- de functie daarvan als verantwoordingsorgaan;
- de verhouding tussen VOBP, VO, DMC en Landencomité;
- de opheffing van de vereniging;
- het mandaat van voormalige vertegenwoordigers;
- hun verantwoording aan gepensioneerden;
- de gevolgen van het verdwijnen van die structuur tijdens de buy-out.

Juist in het jaar waarin een vrijwel onomkeerbare collectieve waardeoverdracht werd voorbereid, is dat een ernstige inhoudelijke leemte.

4. De buy-out wordt als technisch-bestuurlijk proces gepresenteerd

Het BP-verslag noemt nauwkeurig:

- het formele verzoek van de Nederlandse ondernemingen;
- de selectie van offertes;
- de exclusiviteitsovereenkomst met Zwitserleven;
- de besluiten van de Raad van Bestuur;
- de bekrachtiging door de Algemene Vergadering;
- de overgang naar de modelportefeuille;
- de geschatte indexatie van circa 80% van HICPxT.

Maar het verslag vermeldt niet:

- welke alternatieven namens gepensioneerden zijn onderzocht;
- welke bezwaren door gepensioneerden zijn ingebracht;
- hoe verschillende groepen financieel zijn vergeleken;
- welk advies de DMC of het Landencomité gaf;
- of gepensioneerdenvertegenwoordigers voorwaarden hebben gesteld;
- waarom circa 80% indexatie als evenwichtig is beoordeeld;
- hoe de resterende circa 20% aantasting van de inflatiebescherming is gewogen;
- welke onafhankelijke beoordeling voor deelnemers beschikbaar was.

Hier wordt besluitvorming gereduceerd tot een chronologie van formele goedkeuringen. Het besluit is gelegitimeerd omdat de bevoegde organen het volgens de juiste procedure hebben genomen. Dat is precies de kern van Legitocratie.

Maar ook ABP is niet vrij van legitocratische risico's

ABP vormt een veel beter voorbeeld van zichtbare institutionele legitimiteit, maar niet noodzakelijk van volmaakte democratische legitimiteit.

Bij de VO-verkiezingen van 2022 stemde:

- 5,53% van de actieve deelnemers;
- 12,71% van de gepensioneerden.

De dertien gepensioneerdenleden zijn dus daadwerkelijk gekozen, maar bij een lage opkomst. Bovendien:

- blijft het VO voornamelijk een adviesorgaan;
- bepalen sociale partners de pensioenregeling;
- hebben gepensioneerden daarin geen gelijkwaardige rechtstreekse positie;
- zijn de VO-verkiezingen op verzoek van het VO met een jaar uitgesteld vanwege de pensioentransitie.

De verkiezingen, uitslagen en opkomstcijfers zijn echter openbaar. Daardoor kan ten minste worden gediscussieerd over de kwaliteit van het mandaat.

Dat is het wezenlijke verschil:

Bij ABP kan de legitimiteit kritisch worden beoordeeld omdat de structuur, verkiezing, samenstelling, adviezen en verslagen zichtbaar zijn. Bij BP wordt de legitimiteit vooral verondersteld.

Eindconclusie

Het BP-jaarverslag levert geen bewijs dat deelnemers en gepensioneerden betekenisvol bij de buy-out zijn betrokken. Het toont vooral aan dat:

1. de werkgever het initiatief nam;
2. het bestuur en de uitsluitend uit werkgevers bestaande Algemene Vergadering de besluiten namen;
3. adviseurs en toezichthouders binnen hun formele rol functioneerden;
4. er ergens een Nederlands Landencomité bestond;
5. de overdracht procedureel werd voorbereid.

De ontbrekende schakel is:

Wie vertegenwoordigde de gepensioneerden, op grond van welk aantoonbaar mandaat, met welke informatie, welk advies en welke mogelijkheid om het besluit daadwerkelijk te beïnvloeden?

Daarom zou ik de vergelijking als volgt samenvatten:

Het ABP-jaarverslag beschrijft niet alleen wie bestuurt, maar ook wie het bestuur controleert, adviseert en beoordeelt. Het BP-jaarverslag beschrijft vooral wie bevoegd was om besluiten te nemen. De stem, het mandaat en de tegenspraak van gepensioneerden blijven buiten beeld. Daarmee ontstaat formele legitimiteit zonder controleerbare maatschappelijke legitimiteit: legitocratie.

Wel moeten we erbij vermelden dat het BP-fonds een Belgisch OFP met Nederlandse landensectie is en ABP een Nederlands pensioenfonds. De wettelijke structuren zijn dus niet één-op-één vergelijkbaar. Maar dat relativeert uitsluitend de juridische vergelijking; niet de vraag of de besluitvorming maatschappelijk en democratisch legitiem was.

Kijk nog eens naar mijn klachten aan het BP Pensioenfonds, DNB en AFM:

www.pensioenoverdracht.nl/#brieven